

DÉLMAGYARORSZÁG

75. évfolyam, 152. szám
1985. július 1., hétfő

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Havi előfizetési díj: 43 forint
Ára: 1.80 forint

Differenciálás és bérkép

Talán kevesen tudják: tavaly az állami iparban dolgozó fizikai munkavállalók havi átlagbére 5 ezer 283 forint volt, átlagkeresete pedig 6 ezer 465 forint. S talán van, akit érdekel, hogy ugyan miként differenciálódtak — ha úgy tetszik: „szóródtak” — az imént jelzett átlagbérek és átlagkeresetek az egyes iparágak, vállalatok, sőt a vállalatokon belüli egyes munkahelyek között. Végére is ugye, azt hirdetik, hogy az anyagi ösztönzésre fordítható összegeket differenciáltan, tehát a valóságos munkateljesítményekkel arányosan kell(ene) elosztani.

A kérdésekre a Központi Statisztikai Hivatal 1985 áprilisában kiadott — a nagyipari munkásság jövedelmi viszonyait, élet- és munkakörülményeit elemző — jelentése ad választ. Az első megállapítás, hogy az iménti átlagokhoz képest 2,7 százalékkal volt magasabb a közlekedésben, a posta kötelekében és a távközlésben dolgozó fizikai munkások bére, illetve munkahelyi keresete. A vízgazdálkodásban dolgozók munkahelyi átlagkeresete pedig 1,6 százalékkal magasabb, mint az átlag. Máris kimondhatnánk, hogy no lám: nem is olyan lényegtelen differenciálódás, csak hát ugye, nem tudni, hogy végül is mire vezethető vissza ez a különbség? A postások, a közlekedésiek, a távközlésiek vagy a „vízesek” átlagosnál is magasabb — s vajon mi módon mérhető? — munkateljesítményeire vagy inkább csak arra, hogy ezek az ágazatok is krónikus munkaerőhiánnyal bajlódnak?

Gyaníthatóan, még ma sem beszélhetünk igazán teljesítményelvű keresetdifferenciálódásról, különösen ha megfontoljuk, hogy — ugyancsak a KSH már idézett, s alig egy hónappal ezelőtti jelentése szerint — az elmúlt évtizedben a kohászatban, az építőanyag-iparban és a könyvnyomtatásban az átlaghoz közeli volt a keresetnövekedés. Vajon mi okból, amikor egyik sem nevezhető afféle sikeriparágának? Ami viszont érthető: az átlagosnál jóval magasabb keresethez jutottak a vegyiparban dolgozó fizikai munkások, ám a teljesítményeivel ugyancsak nem tűndöklő gépipar kereseti viszonyai jócskán — mintegy 8–10 százalékkal — elmaradtak az átlagtól.

A bérkép tehát meglehetősen színes, a differenciáltsággal kapcsolatos indítékok és megfontolások azonban aligha egyértelműek. Nyilván azért is, mert a mindenkori bér-, illetve kereseti arányokat nemcsak az egyes iparágak valóságos teljesítményei, a piacon is értékesíthető produktói, hanem a különböző okok miatt elhatározott központi bérintézkedések — mondjuk ki: a teljesítményektől gyakorlatilag független központi bérpreferenciák — is befolyásolják. Ha például a papíriparban krónikus munkaerőgondokkal bajlódnak, akkor előbb-utóbb elhatározzák a központi forrásokból finanszírozott egyszeri béremelést. Ha egyre többen hagyják el a ruházati ipart, akkor — és végveszélyben — megint csak jön a központi segítség. Ha hovatovább nincs, aki vállalja a több műszakos munkarendet, akkor — mint legutóbb — emelik a műszakpótlékot, s mert röpké néhány hónap alatt kiderül, hogy nem eléggé emelték, hát újabbban további „pótlékolásról” gondolkodnak és vitáznak.

Részben — s alighanem nem kis részben — az ilyesfajta intézkedéseknek is köszönhető, hogy az elmúlt években átrendeződött a legjobban és a legrosszabbul fizető ipari ágazatok sorrendje. Például: 1974-ben a kohászat volt a legjobban fizetők második helyén, s tavaly már a papíripar. Tíz évvel ezelőtt a nyomdaipar foglalta el a harmadik helyet, jelenleg még a legrosszabbul fizető öt alágazat között sem található. (Megkockáztatható: előbb-utóbb, a már-már katasztrofális munkaerőgondokkal kínlódo nyomdaipar is megkapja az ilyenkor esedékes központi segítséget, s ez esetben előbbre sorolhat a kereseti ranglistán, netán még a tíz évvel korábbi helyét is elfoglalhatja.)

Menjünk „lejjebb”, a vállalati szférába. Bér-, illetve keresetdifferenciálás ügyében itt részleges, de mindenképpen figyelemre méltó változást a néhány évvel ezelőtti elhatározott bérszabályozási kísérlet hozott. A kísérletezők esetenként megháromszorozták a normál szabályozás által adományozott engedélyezett bérszínvonal-növekményt. Jórészt ennek volt köszönhető, hogy tavaly, a legnagyobb és a legkisebb mértékű béremelést végrehajtó vállalatok között nem kevesebb, mint 15 százalékpontos eltérés volt kimutatható.

Ha vállalatokon belül is vizsgálódunk, akkor megint csak megkérdőjelezhető a bér-, illetve a keresetdifferenciálási gyakorlat. Nagy általánosságban — de aligha vitatható módon — megállapítható, hogy ha tapasztalható is valamiféle erőteljesebb munkahelyen belüli differenciálódás, akkor a jórészt a túlórázásra, a vgmk-tevékenységre, a pótlékokkal megfajult több műszakos munkarend vállalására vezethető vissza. Vagyis: a főmunkaidőben nyilván kimutatható teljesítménykülönbségek bér-, illetve kereseti konzekvenciái még aligha fölfedezhetők. E jelenség nem újkeletű. Okainak boncolgatása messzire vezetne, s napjainkban — alig néhány hónappal az új keresetszabályozási rendszer bevezetése után — talán célszerűtlen is. Egyelőre csak annyit gyanítható, hogy a munkateljesítmények szerinti keresetdifferenciálás elsősorban nem a mindenkor érvényes keresetszabályozás függvénye. Nagy a veszély, hogy a kellőképpen meg nem fizetett legjobbak elhagyják a nagyipart, s kényszerűségből inkább a gazdaság nem haszontalan, de mégis csak kevésbé jelentős területein tevékenykednek. Csak azért, mert itt igen, amott pedig — a nagyiparban — anyagilag nem kamatoztathatják képességeiket, szaktudásukat és munkateljesítményeiket.

V. Cs.

Az idegen és forgása

Midőn e sorokat kopogom az írógépen, a Tisza vízállása 526 centiméter; mire ezek a sorok napvilágot látnak, az általam ismert adat hibás lesz. A folyó árad. A partfürdő pénteken megnyílt már, de hát ez is késés, mint ahogy az is, hogy a szokottnál tovább aludták a munkát az úszóházak is a kikötőben. Elég volna most kevesebb is a vízből! Hogy kilegyünk belőle...

Vasárnap reggel azért napozókat már itt is, ott is láttam. Talán a főszezonra kegyes lesz hozzánk az időjárás...

Olvasgatom a Roosevelt téri halászcserda júliusi étlapját. Reggeli kilenc óra múlt csak néhány perccel, de éhséget érzek máris. Filézett pontypörkölt galuskával, rántott harcsamáj, kecske roston, békacombok Orly módra. Gyűlik a nyál a számban. És számolok. Válogathatnék harmincegyféle finomságból.

— Kérhetnék bármit ezek közül az ételek közül? — Sántha Ferencné üzletvezető-helyettes bólint.

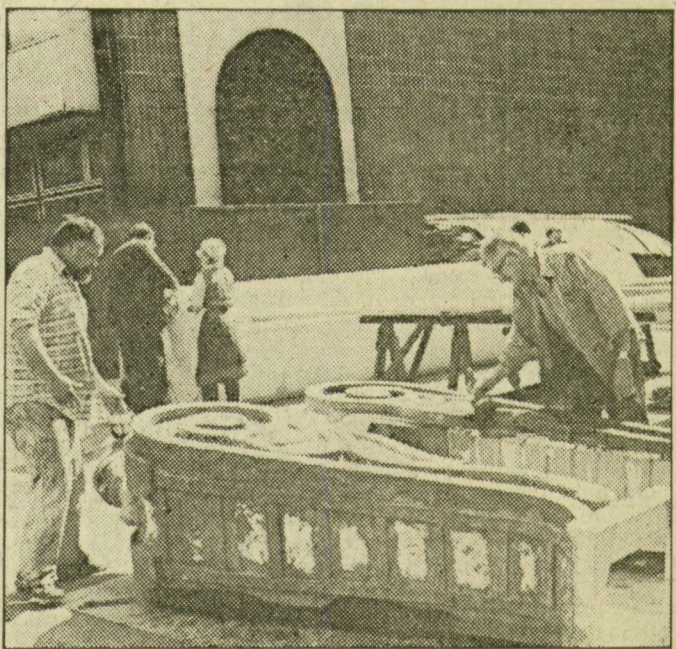
— Természetesen. Talán kecskét nem tudunk mindig felszolgálni...

Az árak: negyven és hetven forint között. Nem tűnik megfizethetetlennek a csárda, különösen, ha megfontoljuk, hogy csuszát már tizenegyért is lehet kapni.

— Mi okozza önöknek a legnagyobb gondot?

— Nézze, mi annak örülünk a legjobban, ha egy gombostűt sem lehet elejteni nálunk, de akkor, ha egyszerre érkezik két nepe-sebb csoport és sültet kérnek, főni kezd a fejünk...

Kellemes gond. A Royal szálló főportásával a szállodaipar néhány közgazdasági vonatkozásáról beszélgettünk a hallban. Úgy

Dóm téri előkészületek. Novák András és Albert László díszleteket festenek

látszik, itt is sok a begyűrűzés.

— Hogy megy a bolt?

— Szombaton fél ház volt, ma alig van üres szobánk. Három turistacsoport szállt meg nálunk; a Szovjetunióból, Lengyelországból, illetve Bulgáriából jöttek.

Szűcs András elnézést kér. Valutát kell beváltania. Berregtetni egy kicsit a gépecskét.

— Milyen szezon várható?

— Háát — mondja leg-alább három á-val —, sajnos, úgy vélem, hogy valamivel gyengébb a tavalyinál. Az idén például nincs ipari vásár Szegeden.

— Mennyibe kerül egy szoba önöknel?

— Kétágyas szoba reggelivel egy napra ezerszázötven forint.

— És mennyi volt tavaly?

— Kétszázal kevesebb.

Mondjuk, hogy begyűrűzés...

A Szeged Tourist Klauzál téri irodájában csak a személyzet.

— Pedig ön előtt többen is jártak itt — mondja Vass Györgyné csoportvezető.

— Mi célból?

— Legtöbben valutát váltani jöttek, néhányan fizetővendég-szobát kerestek, és ha már keresésnél tartunk, sokan vásárolnának a Panoráma sorozatban megjelent Szeged útikönyvből.

— És?

— Kifogyott. Nincs.

— Mi van helyette?

— Szeged-térkép.

Megtudom, hogy minden szolgáltatás megindul a napokban, járnak a sétahajók a Tiszán, a konflisok és a vadonatúj városnéző pano-

Belvárosi panoráma

rámabusz az utcákon, várja vendégeit a kemping.

A Szeged étterem előtti droszton egyetlen kocsi, az sem sokáig, mert velem egy időben szólítja meg a kocsi-ban pilótát, Mojzes La-jost.

— Hogy készülnek a szezonra?

— Teljes létszámmal, senki sem megy szabadságra. Hajtani fogunk.

— És el is hajt, Szavatartó ember.

A Szeged étterem terasza fölött, mintha egy óriási hal bordázata volna, csöváz. Egyelőre hiányzik róla a ponyva.

— Nem sokáig — mondja Jancsika Sándor üzletvezető.

— Segítségre sietett a KSZV, ingyen kapjuk tőlük a tetőt, köszönet érte, s köszönet az Állami díjas olajbrigádnak is, társadalmi munkában szerelték be a villanyt.

— Akkor nem zavar majd senkit az időjárás...

— És kihozzuk a teraszra a zenekart is.

— Más?

— Két héten belül működik a bárban a légkondicionáló.

— Örömhír, mert eddig főni lehetett odalenn... Ételek?

— Mindenféle, és a két specialitásunk, a vörösboros sertésborda és a csülök pékné módra.

— Gond?

— Kevés a szakács, de hát ez érthető, sok a vállalatnál a szerződéses üzlet.

Nem kommentáljuk a dolgot.

Kommentárt az érdemlenné, hogy miért nem elég tiszta a Belváros, miért van annyi építési anyag szét-szórva az utcán és téren?

De hát van még idő fanfárvadonatú városnéző pano-

ébredésig... P. F.

Próbaaratás

Milyen lesz az idei gabonatermés? A szakemberek úgy tartják: jó. Átlagon felül, ha igaz. És ha az időjárás is kedvez az aratóknak. Ha több gabonát nem fektet földre a vihar. Reményeink mindenesetre vannak, mert tán az idő is javul, ha beválnak a meteorológia jóslatai. Akkor a próbaaratást is felválthatja az igazi. A próbát, amelyről Schmidt Andrea fotói készültek Vásárhelyen, a Lenin Tsz-ben.

